

---

## 20

### Biotechnologie en tuinbouw

Aan de orde is het **tweeminutendebat Biotechnologie en tuinbouw (CD d.d. 09/02)**.

**De voorzitter:**

We gaan in een vloeiende beweging door met het tweeminutendebat Biotechnologie en tuinbouw. Het commissiedebat vond plaats op 9 februari jongstleden. Ik meen dat we de staatssecretaris van lenW hierbij krijgen, maar we gaan gewoon vrolijk verder.

Het woord is aan de heer Tjeerd de Groot van de fractie van D66. Hij heeft, zoals iedereen, twee minuten spreektijd.



**De heer Tjeerd de Groot (D66):**

Voorzitter. Ik heb een korte motie over kweekvlees. In Duitsland, Frankrijk, Singapore en Israël zijn al proeverijen georganiseerd. Nederland, dat ooit voorliep op dit gebied, loopt achter.

---

**Motie**

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat kweekvlees een positieve bijdrage kan leveren aan het verlagen van de effecten op het klimaat en dierenwelzijn van de wereldwijde vleesconsumptie;

overwegende dat de motie-De Groot/Weverling verzocht experimenteerruimte te bieden aan kweekvleesproducenten om bij te dragen aan een veilige en gezonde marktintroductie;

overwegende dat proeverijen onder gecontroleerde omstandigheden van groot belang zijn voor de smaak van kweekvlees en de publieke perceptie van het product;

verzoekt de regering zo snel mogelijk in overleg te treden met de Nederlandse kweekvleesproducenten om proeverijen onder gecontroleerde en veilige omstandigheden mogelijk te maken zoals dit ook in Frankrijk en Duitsland al het geval is,

en gaat over tot de orde van de dag.

**De voorzitter:**

Deze motie is voorgesteld door de leden Tjeerd de Groot en Valstar.

Zij krijgt nr. 383 (27428).

Heel goed. Altijd goed om je eigen motie te kunnen noemen!

Dan de heer Grinwis van de fractie van de ChristenUnie.



De heer **Grinwis** (ChristenUnie):  
Voorzitter.

---

**Motie**

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat door de oorlog in Oekraïne de wereldwijde voedselzekerheid onder druk staat, door de schaarse en dure kunstmest gewasopbrengsten in de land- en tuinbouw dit jaar lager uit zouden kunnen vallen en door de huidige extreme gasprijzen een crisis in de glastuinbouw dreigt met mogelijk honderden faillissementen op korte termijn;

overwegende dat er mogelijkheden liggen voor aanvullende voedselproductie in Nederland, zowel binnen als buiten de kassen, bijvoorbeeld door het wegnemen van belemmeringen in Europese regelgeving en het ondersteunen van omschakeling van sierteelt naar groenteteelt;

verzoekt de regering op korte termijn en in samenspraak met de glastuinbouwsector en de banken met een gezamenlijke crisisaanpak voor de glastuinbouw te komen, waarbij onder andere gedacht kan worden aan het verruimen van het borgstellingskrediet voor de land- en tuinbouw en van bestaande subsidies, zoals op ledverlichting;

verzoekt de regering zich in te zetten voor voedselzekerheid, zowel Europees als nationaal door bijvoorbeeld in overleg met de glastuinbouwsector te bezien hoe voedselproductie de komende tijd kan worden behouden of zelfs bevorderd door de ombouw van bloemenkassen naar groentekassen,

en gaat over tot de orde van de dag.

**De voorzitter:**

Deze motie is voorgesteld door de leden Grinwis en Valstar.

Zij krijgt nr. 384 (27428).

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):  
Motie twee.

---

**Motie**

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de huidige beleidsinstrumenten gericht op de energietransitie, zoals de ODE op elektriciteit en de SDE++, de transitie in de glastuinbouw niet bevorderen;

overwegende dat fiscale maatregelen de transitie alleen verder helpen als er ook daadwerkelijk alternatieve duurzame handelingsopties zijn voor de glastuinbouwsector, zoals toegang tot duurzame warmte, energiebesparing en gebruik van CO<sub>2</sub> uit externe bronnen;

overwegende dat het kabinet heeft aangekondigd om in dit kader in april met een maatregelenpakket te komen waarmee de energietransitie van de glastuinbouw versneld wordt;

verzoekt de regering de samenhang van de verschillende maatregelen te waarborgen en daarbij in ieder geval:

- het tijdspad van de fiscale maatregelen parallel te laten lopen aan het beschikbaar komen van duurzame handelings-opties voor de glastuinbouw;
- de achterstallige technische correctie van de CO<sub>2</sub>-emissieruimte van 2018 betreffende de overschrijding van het CO<sub>2</sub>-plafond in orde te maken door ophoging van dat CO<sub>2</sub>-plafond;
- voldoende middelen uit het klimaat- en transitiefonds en andere subsidies voor alternatieve duurzame handelings-opties beschikbaar te stellen, zoals warmtebronnen en infrastructuur om de warmte te kunnen leveren, energiebesparing en het aantrekkelijk maken van de levering van CO<sub>2</sub> aan de glastuinbouw,

en gaat over tot de orde van de dag.

**De voorzitter:**

Deze motie is voorgesteld door de leden Grinwis en Valstar.

Zij krijgt nr. 385 (27428).

De heer **Grinwis** (ChristenUnie):

Voorzitter. De ChristenUnie-fractie maakt zich zeer veel zorgen over de voedselzekerheid, de betaalbaarheid van kunstmest en de voedselvoorziening wereldwijd in de loop van dit jaar.

**De voorzitter:**

Dank u wel. Dan mevrouw Van der Plas van de fractie van BBB.



Mevrouw **Van der Plas** (BBB):

Dank u wel, voorzitter. Ik heb twee moties.

---

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het regeerakkoord voorziet in het afschaffen van het verlaagde tarief tuinbouw voor ketelgas en het inperken van de wkk-vrijstelling, beide vanaf 2025;

overwegende dat deze maatregelen zijn bedoeld om ondernemers te stimuleren van het gas af te stappen;

overwegende dat duurzame alternatieven nog niet beschikbaar zijn en de maatregelen dus leiden tot een kostenstijging;

verzoekt het kabinet te onderzoeken wat de gevolgen van beide maatregelen zijn op het verdienmodel van de glastuinbouwsector en op de prijzen en beschikbaarheid van voedsel voor de Nederlandse burgers,

en gaat over tot de orde van de dag.

**De voorzitter:**

Deze motie is voorgesteld door het lid Van der Plas.

Zij krijgt nr. 386 (27428).

---

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat genetisch gemodificeerde gewassen voor humane consumptie in Europa niet zijn toegestaan;

overwegende dat de eisen voor gewasbescherming en milieu-impact steeds verder opgeschroefd worden;

overwegende dat hierdoor voedsel steeds duurder wordt en het moment van schaarste niet meer ver weg is;

overwegende dat biotechnologie ingezet kan worden om de voedselproductie te verbeteren en voedselverspilling kan worden beperkt;

verzoekt het kabinet met een plan van aanpak te komen waardoor op de kortst mogelijke termijn biotechnologische technieken, zoals bijvoorbeeld CRISPR-Cas, veilig ingezet kunnen worden om de voedselproductie te stimuleren en voedselverspilling tegen te gaan,

en gaat over tot de orde van de dag.

**De voorzitter:**

Deze motie is voorgesteld door het lid Van der Plas.

Zij krijgt nr. 387 (27428).

**De voorzitter:**

Dank u wel. Dan de heer Valstar van de fractie van de VVD.



De heer **Valstar** (VVD):

Voorzitter. Ik heb twee moties.

---

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de glastuinbouwsector momenteel afhankelijk is van gas en dat veel tuinbouwbedrijven door de aanhoudende hoge gasprijzen in de problemen komen;

constaterende dat de inputvrijstelling voor warmte-kracht-koppelingen en het verlaagde tarief in de energiebelasting per 2025 worden afgebouwd om de tuinbouwsector te stimuleren over te stappen op duurzame alternatieven zoals aardwarmte;

constaterende dat dergelijke transitie door onder andere onderzoek, vergunningaanvragen en de bouw vele jaren in beslag kunnen nemen en dat gezien het huidige beleid weinig handelingsperspectief is om over te stappen op duurzame alternatieven en er regionaal sterke verschillen zijn in de mogelijkheden van energietransitie;

overwegende dat betreffende maatregelen de glastuinbouwsector verder moeten verduurzamen, maar niet verder in de knel moeten brengen en dat de glastuinbouwsector de transitie moet maken en vooral meemaken;

verzoekt de regering om de impact van de betreffende maatregelen op de glastuinbouw in kaart te brengen en de Kamer hier voor Prinsjesdag 2022 over te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

**De voorzitter:**

Deze motie is voorgesteld door de leden Valstar, Grinwis en Boswijk.

Zij krijgt nr. 388 (27428).

---

Motie

---

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat glastuinbouw CO<sub>2</sub> nodig heeft voor de teelt van gewassen en dat CO<sub>2</sub> daarvoor uit gasgestookte warmte-krancht koppelingen of gasketels wordt gehaald;

constaterende dat met de transitie naar duurzame alternatieven als aardwarmte de wkk's en daarmee ook het CO<sub>2</sub> uit de glastuinbouw verdwijnt en CO<sub>2</sub> dus een belangrijke randvoorwaarde voor verdere verduurzaming is;

constaterende dat het voor de industrie aantrekkelijker is om CO<sub>2</sub> onder de grond op te slaan middels het zogeheten Carbon Capture and Storage, in plaats van het te hergebruiken voor de teelt van gewassen;

verzoekt de regering in samenspraak met de betrokken sectoren tot oplossingen te komen zodat hergebruik van CO<sub>2</sub> wordt gestimuleerd en verdere verduurzaming van de glastuinbouw niet in de weg staat, en de Kamer over de uitkomsten ervan voor Prinsjesdag 2022 te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

**De voorzitter:**

Deze motie is voorgesteld door de leden Valstar, Grinwis en Boswijk.

Zij krijgt nr. 389 (27428).

**De heer Valstar (VVD):**

In de laatste vijftien seconden heb ik nog een hartenkreet vanuit de tuinbouwsector. Stel dat je nu 15 hectare tuinbouw hebt en dat je normaal gesproken kosten hebt van €150.000. Die kosten gaan nu twintig keer over de kop. Dat betekent dat je per maand 3 miljoen aan kosten hebt. Daarmee kunnen ze het misschien nog tot de zomer uitzingen — ik hoop dat het een warme en zonnige zomer wordt — maar in de komende winter is het wel erop of eronder. Ik hoop dat de minister ervoor zorgt dat ze er niet aan onderdoor gaan.

**De voorzitter:**

De laatste spreker van de zijde van de Kamer is de heer Boswijk van de fractie van het CDA.



**De heer Boswijk (CDA):**

Dank u wel, voorzitter. Allereerst sluit ik me aan bij de woorden van collega Valstar. Het is inderdaad erop of eronder voor de glastuinbouw. Dat is eigenlijk best wel bizar, aangezien we nu juist zo worden geconfronteerd met voedselzekerheid.

Voorzitter. Ik heb ook nog een vraag. Er is net mede namens het CDA al een motie ingediend over kunstmestvervangers. We hebben een aantal pilots. Er zijn vijf experimenteerregio's in Nederland waar wordt geëxperimenteerd zonder kunstmest. Denk aan het project Kunstmestvrije Achterhoek. Dat is vrij succesvol. Alleen, deze regio's hebben niet echt het gevoel dat zij gesteund worden. Het zou echt mooi zijn als wij daar volle bak aandacht aan kunnen geven. Ik zie de minister verbaasd kijken. Laat ik dus hopen dat dit de laatste keer is dat we het hierover hebben.

Voorzitter. Dan nog een motie. Die is al een keer eerder ingediend en kreeg ook oordeel Kamer, maar de motie werd verworpen door een foute telling. We doen het dus gewoon nog een keer.

**De voorzitter:**

Een foute telling? Dat kan niet, want de Kamer vergist zich niet.

**De heer Boswijk (CDA):**

De Kamer maakt geen fouten, maar collega Wilders zat met zijn rug naar de voorzitter toen hij voorstemde. Dat was toen niet zichtbaar, maar dat maakt niet uit. We gaan het volgende week dinsdag nog een keer proberen.

---

Motie

---

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat er een algemeen scheurverbod is opgenomen voor blijvend grasland in Vogelrichtlijngebieden in Natura 2000-gebieden;

overwegende dat graslanden onderhoud nodig hebben voor de goede opbrengst die nodig is om, in lijn met de kringlooplandbouw, eiwitten zo veel mogelijk van eigen land af te halen;

verzoekt de regering om voor Vogelrichtlijngebieden een uitzondering te maken voor het scheurverbod, zodat eens in de tien jaar het noodzakelijk onderhoud aan het grasland kan worden gedaan waarbij de doelstelling van GLMC 9, bescherming van habitats en soorten, niet wordt geschaad,

en gaat over tot de orde van de dag.

**De voorzitter:**

Deze motie is voorgesteld door de leden Boswijk, Grinwis, Van Campen, Bisschop, Van der Plas en Eppink.

Zij krijgt nr. 390 (27428).

Dank u wel. Het scheurverbod is een aangelegen punt, hoor, voor de heer Wilders. We gaan kijken naar de consistentie van zijn stemgedrag. Ik schors voor drie minuten en dan gaan we kort luisteren naar de minister.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

**De voorzitter:**

Puntig, puntig, puntig. Het woord is aan de minister.



**Minister Staghouter:**

Voorzitter. Ik begin bij de opmerkingen over kweekvlees en de motie over een positieve bijdrage leveren. We hebben daar eerder over gesproken. Er zijn voorschriften voor en die moeten we volgen. Waar het gaat over novel foods, is het natuurlijk belangrijk om alle zaken daaromtrent goed in kaart te brengen. Er is al een mogelijkheid om proeverijen en proefsessies mogelijk te maken. Ik zal met mijn collega van VWS verder hierover spreken om te kijken welke mogelijkheden er zijn. Ik heb er eerder ook over gesproken.

Dan de motie op stuk nr. 384 over voedselzekerheid en een crisisaanpak voor de glastuinbouw. Ik spreek nogmaals uit dat de zorgen die er zijn en die door uw Kamer worden gevoeld, ook bij het kabinet leven. Het is natuurlijk een topsector als het gaat om innovatie, dus er zijn echt grote zorgen. Maar de oplossing is niet alleen maar voorbehouden aan het kabinet; het is een totaaloplossing. Een van de oplossingssectoren zijn de banken. Wij kunnen het niet alleen doen. Wij zullen ook samen met de banken het gesprek daarover gaan voeren.

Dan de motie op stuk nr. 385.

**De voorzitter:**

Even voor de helderheid: wat zijn uw oordelen over de eerste en de tweede motie?

**Minister Staghouter:**

De eerste is oordeel Kamer en de tweede is ook oordeel Kamer.

**De voorzitter:**

Heel goed, dank u wel. De derde motie.

**Minister Staghouter:**

De motie-Grinwis/Valstar op stuk nr. 385 is ook oordeel Kamer. Ik heb in het commissiedebat toegezegd dat u in april een brief ontvangt met een samenhangend, evenwichtig, logisch pakket dat moet voorzien in de maatregelen waarmee de toekomstbestendige glastuinbouw mogelijk kan zijn en hoe dat vorm te geven. Dat vraagt afstemming met mijn collega's voor Klimaat en Energie en van Financiën. Ook daarom beschouw ik deze motie als een stevige oproep om deze thema's onderdeel te laten zijn van dit pakket. Daar ga ik mijn uiterste best voor doen. Alleen kan ik daar op dit moment nog niet op vooruitlopen.

**De voorzitter:**

Een hele korte opmerking, meneer Grinwis.

**De heer Grinwis (ChristenUnie):**

Ja, een hele korte. Ik vraag de minister om daarbij ook de motie te betrekken over de SDE geschikt maken, nog dit jaar, voor duurzame warmtebronnen. De motie is ingediend door alle coalitiefracties en is nog niet in stemming gebracht, maar ze is wel een relevant signaal, ook in deze discussie.

**Minister Staghouter:**

Inderdaad, dat zal ik doen.

**De voorzitter:**

De vierde motie.

**Minister Staghouter:**

Dat is de vijfde motie. Dan de motie van de BoerBurgerBeweging over gentechnologie.

**De voorzitter:**

Ik mis de vierde motie nog. Of was dit de vierde motie, over de wkk-vrijstelling?

**Minister Staghouter:**

Ach, die heb ik hier. Dat klopt. Het antwoord is een beetje hetzelfde als ik daarstraks heb gegeven. Het gaat over de gevolgen voor het verdienmodel voor de glastuinbouw. Die betrek ik bij de maatregelen die genomen moeten worden rond de glastuinbouw. Ik kom samen met de minister voor Klimaat en Energie en de minister van Financiën met een samenhangend pakket. Ook deze motie is oordeel Kamer.

Dan de motie op stuk nr. 387 over gentechnologie. Ik heb in het commissiedebat gezegd dat ik mij eerst wil verdiepen in de mogelijkheden van CRISPR-Cas voor de voedselproductie, dat ik daar met de wetenschap verder over wil spreken en dat ik daar dan conclusies uit wil trekken. Ik wil mevrouw Van der Plas adviseren om deze motie aan te houden, maar daar gaat ze zelf over.

**De voorzitter:**

Ze blijft zitten, dus de motie is niet aangehouden. Dan hoor ik graag uw oordeel.

**Minister Staghouwer:**

Dan ontraad ik deze motie.

**De voorzitter:**

Dan is die ontraden. De heer De Groot, heel kort.

**De heer Tjeerd de Groot (D66):**

Zou de reden van ontraden niet moeten zijn dat dit staand beleid is en dat de motie in die zin overbodig is?

**De voorzitter:**

Ja, maar de minister heeft die ontraden. Hij gaat over zijn eigen motivatie, lijkt me.

**Minister Staghouwer:**

Ik kom bij de motie op stuk nr. 388. Ook daarvoor geldt wat mij betreft: oordeel Kamer. Dit gaat over de fiscale instrumenten. Die vallen onder de verantwoordelijkheid van de staatssecretaris van Financiën, maar ik voorzie de motie van een positief advies. Ik zal de staatssecretaris vragen om deze motie mee te nemen bij de stukken rond het Belastingplan 2023.

**De voorzitter:**

De motie op stuk nr. 389.

**Minister Staghouwer:**

De motie op stuk nr. 389 krijgt oordeel Kamer als zij op de volgende manier geïnterpreteerd kan worden. Deze motie gaat over de opslag van CO<sub>2</sub>. Het is natuurlijk beter om CO<sub>2</sub> te gebruiken dan om het in de grond te stoppen. Dit is echter een complexe situatie. Ik heb daar in een commissie-debat ook al met de heer Valstar over gesproken ...

**De voorzitter:**

Hij knikt ja, dus die interpretatie is geldig. Dan krijgt de motie dus oordeel Kamer.

**Minister Staghouwer:**

Zeker.

**De voorzitter:**

De motie op stuk nr. 390.

**Minister Staghouwer:**

Ook de motie op stuk nr. 390 krijgt oordeel Kamer, meneer de voorzitter. Deze motie gaat over de Vogelrichtlijn en het scheurverbod. Ook deze motie krijgt oordeel Kamer.

**De voorzitter:**

Heel goed. Tot zover.

De beraadslaging wordt gesloten.

**De voorzitter:**

Dank aan de minister voor zijn aanwezigheid bij deze drie debatten. Fijn dat u bij ons was. Dinsdag stemmen wij over de ingediende moties.

Ik schors de vergadering een enkel ogenblik. Daarna gaan wij terug naar het vragenuurtje.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

**Voorzitter: Bergkamp**